

ทริคิโนซิส (Trichinosis)

ในปี พ.ศ. 2547 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยด้วยโรคทริคิโนซิส จำนวน 154 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต อัตราป่วย 0.25 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วซึ่งมีรายงานการเกิดโรคทริคิโนซิส 0.20 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 1) ทั้งหมดเป็นรายงานจากภาคเหนือ 4 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน 25 ราย เชียงใหม่ 3 ราย น่าน 1 ราย และตาก 1 ราย คิดเป็นอัตราป่วยต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 10.37, 0.19, 0.21 และ 0.20 ตามลำดับ เป็นรายงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัด คือ หนองบัวลำภู 83 ราย หนองคาย 19 ราย ขอนแก่น 18 ราย อุดรธานี 3 ราย และสกลนคร 1 ราย คิดเป็นอัตราป่วยต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 16.69, 2.10, 1.02, 0.20 และ 0.09 ตามลำดับ (รูปที่ 4) จังหวัดที่มีรายงานการเกิดโรค 2 ปี ติดต่อกันได้แก่จังหวัด แม่ฮ่องสอน และน่าน

เพศและอายุผู้ป่วยพบว่า เพศชาย 76 ราย เพศหญิง 78 ราย หรือคิดเป็นอัตราส่วนชายต่อหญิง เท่ากับ 1:1.03 ส่วนใหญ่กลุ่มอายุ 35 - 44 ปี มีจำนวน 41 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.38 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 55 - 64 ปี มีจำนวน 32 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.77 ต่อประชากรแสนคน (รูปที่ 2) พบการระบาดในเดือนมีนาคม เมษายน พฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม สิงหาคม กันยายน และธันวาคม เดือนพฤษภาคมมีผู้ป่วยมากที่สุด 94 ราย (รูปที่ 3) โดยมีรายละเอียดการสอบสวนจากเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัด ดังต่อไปนี้

การระบาดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบการเกิดโรคในหลายจังหวัดโดยมีที่มาของการติดเชื้อร่วมกันจากการซื้อเนื้อแก๊งที่ลักลอบนำเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน นำมาขายที่ตลาดสดเทศบาลแก้งไก่อำเภอสว่าง จังหวัดหนองคายแล้วไปประกอบอาหารแบบดิบ ๆ สุก ๆ

จังหวัดหนองบัวลำภู พบการระบาดที่ อำเภอสวรรคภูหา บ้านหนองบัวน้อย, สัมปอัย, ค่ายเมืองแสน, โนนชาติ และบ้านชมพุดอง ตำบลนาค่าน และอำเภอโนนสังข์ พบผู้ป่วยจำนวน 43 ราย เป็นชาย 27 ราย หญิง 16 ราย คิดเป็นอัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1.7:1 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี (ร้อยละ 32.6) รองลงมาได้แก่ อายุ 35 - 44 ปี (ร้อยละ 27.9) และ 55 - 64 ปี (ร้อยละ 11.6) ผู้ป่วยรายแรกอาศัยอยู่ในบ้านหนองบัวน้อย เริ่มป่วยวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการไข้ ปวดศีรษะ ท้องเสีย ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ หนึ่งคาบวม อ่อนเพลีย และเบื่ออาหาร ผลการสุ่มตรวจเม็ดเลือดขาวชนิดอีโอซิโนฟิลในผู้ป่วย พบว่า สูงระหว่าง 12 - 40% ผลการตรวจซีรัมด้วยวิธี Western Blot ให้ผลบวก 33 ราย สาเหตุการระบาด เกิดจากการนำเนื้อแก๊งจากอำเภอสว่าง จังหวัดหนองคาย มาประกอบอาหาร สุก ๆ ดิบ ๆ แล้วแจกจ่ายให้ญาติ เพื่อนบ้าน และคนรู้จัก ระหว่างวันที่ 8 - 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 หลังการสอบสวนโรค ยังพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นในหมู่บ้านกุดฮู้ และจังหวัดใกล้เคียง โดยกระจายเข้ารับการรักษาในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ในหลายจังหวัด เช่น จังหวัดขอนแก่น และอุดรธานี

จังหวัดหนองคาย หลังจากการแจ้งข่าวการระบาดจากจังหวัดหนองบัวลำภู พบการระบาดที่อำเภอสังคม ที่บ้านนาขาม ตำบลแก้งไก่อ พบผู้ป่วย จำนวน 18 ราย เป็นเพศชาย 12 ราย เพศหญิง 6 ราย คิดเป็นอัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 2:1 ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการไข้ ท้องเสีย ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ และหนังตาบวม

จังหวัดแม่ฮ่องสอนพบการระบาดที่อำเภอสบเมย บ้านห้วยไชยรงค์ หมู่ 8 ตำบลสบเมย พบผู้ป่วย จำนวน 59 ราย เพศชาย 33 ราย เพศหญิง 26 ราย คิดเป็นอัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1.3:1 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 10 - 14 ปี (ร้อยละ 25.4) รองลงมาได้แก่อายุ 25 - 29 ปี (ร้อยละ 17.0) 35 - 39 ปี (ร้อยละ 13.6) และอายุ 40 - 44 ปี (ร้อยละ 13.6) รายแรกเริ่มป่วย วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2547 รายสุดท้าย วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2547 ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการไข้ ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้ออ่อนแรง แขน ขา และคันคอทำยหนังตาบวม อ่อนเพลีย และเบื่ออาหาร ผลการสุ่มตรวจเม็ดเลือดขาวชนิดอีโอซิโนฟิลในผู้ป่วยพบว่าสูงกว่าค่าปกติ ผลการตรวจกล้ามเนื้ออ่อนแรงโดยวิธี biopsy พบพยาธิตัวอ่อน *Tricinelia spiralis* 1 ราย ผลการตรวจซีรัมด้วยวิธี ELISA ให้ผลบวก 12 ราย สาเหตุเกิดจากชาวบ้านซึ่งเป็นชาวกะเหรี่ยง นำเนื้อสุกรมาประกอบอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ในช่วงงานพิธีมัดมือซึ่งเป็นงานปีใหม่ของชาวกะเหรี่ยง ในวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2547

จังหวัดเชียงใหม่ พบการระบาดที่อำเภอไชยปราการ บ้านห้วยต้นตอง หมู่ 1 ตำบลแม่ทะลบ ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าลีซอ พบผู้ป่วย จำนวน 51 ราย รายแรกเริ่มป่วยวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ผู้ป่วยมีอาการไข้ ปวดท้อง ท้องเสีย คลื่นไส้ อาเจียน ปวดบวมตามกล้ามเนื้ออ่อนแรง สาเหตุเกิดจากการนำสุกรที่ซื้อมาจากบ้านห้วยเจ็ดสี ตำบลแม่่นาวาง อำเภอแม่อาว ที่ชาวเขาเผ่ามูเซอเลี้ยง แล้วนำมาฆ่าและกินในหมู่บ้าน และนำมารับประทานอย่างสุก ๆ ดิบ ๆ ในช่วงงานแต่งงานในหมู่บ้าน ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

สถานการณ์การเกิดโรคทริคิโนซิสในปีนี้ สาเหตุการเกิดโรคไม่แตกต่างจากปีที่แล้ว คือส่วนใหญ่เกิดจากการซื้อเนื้อสุกรปามารับประทานแบบดิบบ้าง สุก ๆ ดิบ ๆ บ้าง และมักเกิดในช่วงเวลาที่มีงานประเพณีงานทำบุญปีใหม่ และงานแต่งงาน แต่การเกิดโรคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดจากการรับประทานเนื้อแก่งที่ลักลอบเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้าน ถือว่าเป็นการติดโรคจากการรับประทานเนื้อแก่ง (ซึ่งเป็นสัตว์ที่กินหญ้าเป็นอาหาร) ครั้งนี้ถือเป็นการเกิดโรคครั้งที่ 2 ของประเทศไทย

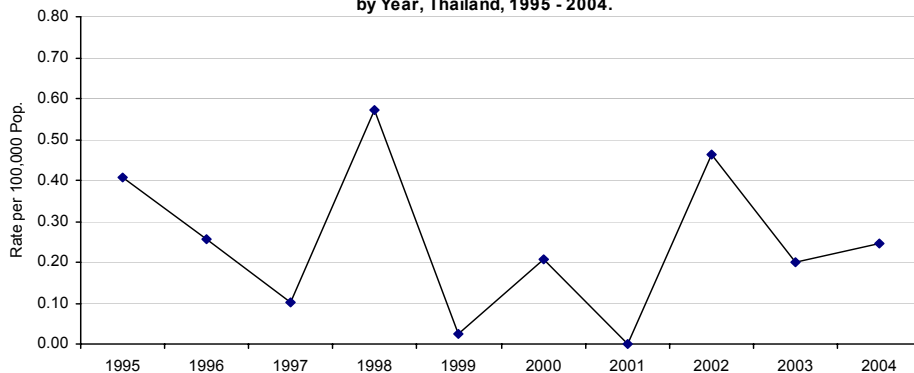
สรุปจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคทริคิโนซิสในปีนี้จากการเฝ้าระวังเชิงรับ และการเฝ้าระวังเชิงรุก (Active case finding) มีผู้ป่วยรวม 237 ราย

เอกสารอ้างอิง

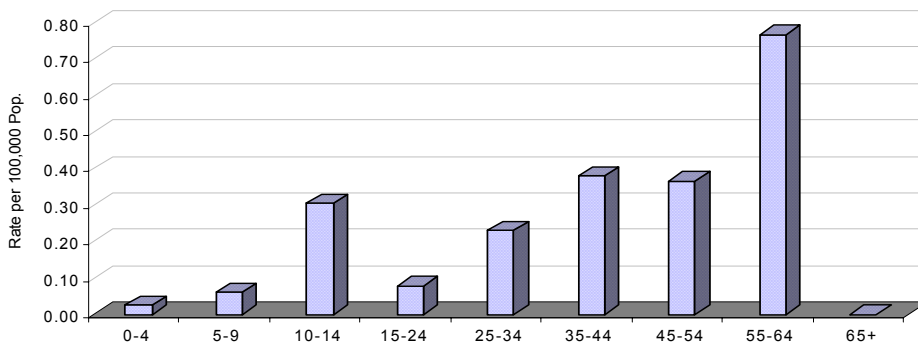
1. งานระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. รายงานการสอบสวนโรคทริคิโนซิส [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.] : [ม.ป.พ.]; [ม.ป.ป.].
2. ทีมสอบสวนโรค สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น, ทีมสอบสวนโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู. กรณีศึกษา รายงานการสอบสวนการระบาดของผู้ที่สงสัยโรคทริคิโนซิส อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู ปี 2547. ใน: โรคทริคิโนซิส (Trichinosis). ขอนแก่น: สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 6 จังหวัดขอนแก่น; 2547. หน้า 30-47.
3. สุธีรัตน์ มหาสิงห์. รายงานเบื้องต้นผู้ป่วยโรคทริคิโนซิส จังหวัดเชียงใหม่ [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.] : [ม.ป.พ.]; [ม.ป.ป.].
4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองคาย. รายงานการระบาดของโรคทริคิโนซิสที่จังหวัดหนองคายเบื้องต้น [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.] : [ม.ป.พ.]; [ม.ป.ป.].

ผู้เรียบเรียง: นายสัตวแพทย์ ชีรศักดิ์ ชักนำ

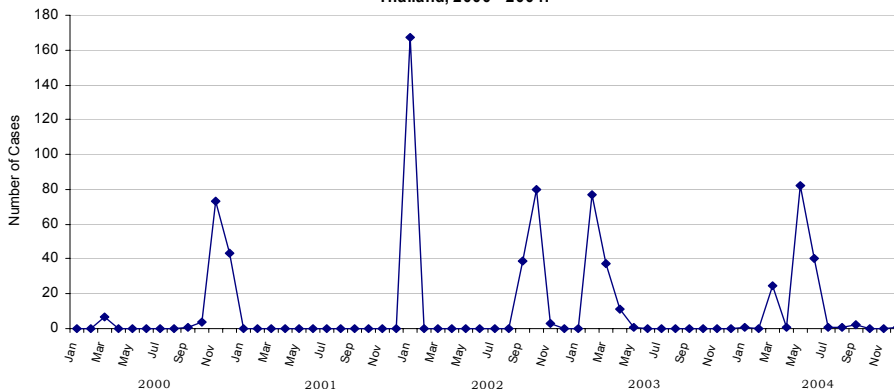
Fig. 1 Reported Cases of Trichinosis per 100,000 Population, by Year, Thailand, 1995 - 2004.

Fig. 2 Reported Cases of Trichinosis per 100,000 Population, by Age - Group, Thailand, 2004 .

Fig. 3 Reported Cases of Trichinosis by Month, Thailand, 2000 - 2004.

Fig. 4 Reported Cases of Trichinosis per 100,000 Pop. by Province, Thailand, 2004.

